

מאמר
**ד"ה מים רבים
תשל"ח**

עם פיענוח ראשי תיבות, מבוא,
סיכום, וביאורים
המלצה שבועית

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

לזכות תורמי ה"פלעדזש" החודשי בקביעות

שבזכותם מתפתחות פעולותינו בהתמדה בקביעות
לנחת כ"ק אד"ש מה"מ שתעמוד להם זכות זו בכל המצטרך בגו"ר
ובכולם רוויחי בטוב הנראה והנגלה בבני חיי ומזוני

ב"ה

אברך יקר,

זהירות, אוצר לפניך!

לקראת השנה החדשה, כאשר כל עם ישראל מתחיל את התורה מחדש, גם לך מגיע להתחיל את התורה מחדש, ובגדול! כל חסיד יודע את חשיבות לימוד המאמרים על-מנת להתקשר לרבי. 'הכתרתו' של הרבי נעשית במאמר!

היו שנים, פעם... בעבר הרחוק... היית יושב ולומד מאמר של הרבי, קצת מתאמץ, אבל מצליח. איזה עונג, איזו שמחה.

אבל היום... אתה רוצה ללמוד מאמר, אבל... עד שיש לך כמה דקות לפני התפילה ואתה מגיע לארון הספרים, אינך יודע איזה ספר לבחור. אין זמן לחפש בין כל הספרים ולבחש איזה מאמר יתאים לך כרגע.

מהיום זה לא צריך להשאיר רק כהיסטוריה, אין צורך להתרפק רק על העבר. עכשיו זה בהישג היד שלך. עשינו את העבודה בשבילך! בחרנו בקפידה מאמר מתאים ומקווים שתוכל ללמוד אותו לעומק בעזרת חומרי העזר שלנו. מטרתנו היא להקל על העומס הזה ולהעמיד לרשותך מאמר מובנה, נגיש ומעשיר המאפשר לך פשוט להתעמק בתורתו של משיח.

כל מאמר מגיע עם מבוא, הסברים נחוצים וסיכום שיעזרו לך להבין את מהותו וליישם את תורתו בחיי היומיום שלך. כדי לשפר עוד יותר את חוויית הלמידה שלך, אנו מציעים גם שיעור קצר של כ-51 דקות על המאמר מאת הרב נחמיה גרייזמן.

אנו מאמינים שהפרויקט הזה אינו רק לימוד מאמר חד פעמי; פרויקט זה נועד להיות חוויה מתמשכת וסוחפת. נהיה כאן איתך, שבוע אחר שבוע, נציע הדרכה, הסברים וסיכומים כדי להגביר את הבנתך במאמר הנבחר. זו הזדמנות עבורך הן לחזק את הידע התורני-חסידי שלך, והן ובעיקר - לחזק את הקשר שלך עם הרבי.

כאשר אתה יוצא למסע הזה - נשמח לקבל את המשוב וההצעות שלך כדי להפוך את המתנה הזו לטובה עוד יותר.

אנו מקווים שהפרויקט הזה יהפוך לחלק בלתי נפרד מהחיים החסידיים שלך, ואנו מצפים לצעוד יחד איתך בנתיב זה עד ביאת גואל צדק, בהתגלותו של הרבי מלך המשיח שליט"א, תיכף ומיד ממש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מחלקת הוצאה לאור

של התאחדות החסידים

הקדמה

ההתמודדות עם טרדות העולם והפרנסה, הוא נושא מעסיק ביותר בחיי האדם. בנושא זה עוסק המאמר שלפנינו. התמודדות זו גוררת מספר שאלות מהותיות, כגון; למי יש כח רב יותר לטרדות העולם או לנשמה? ובכלל, מדוע ישנם טרדות הפרנסה? איזו תועלת יכולה לצמוח מהם? שאלות אלו יועלו לדיון במאמר נפלא זה, ובמהלכו יבואר בהרחבה מה כוחם של טרדות העולם, באיזה כח יכול היהודי לגבור עליהם בכל מצב, ולא זו בלבד אלא אף לצמוח מהם.

בס"ד. מוצאי ש"פ נח - בחדרו - ה'תשל"ח

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוהו גו', ואיתא בדרושי רבותינו נשיאינו², שמים רבים הם כל טרדות הפרנסה והמחשבות שבעניני עולם הזה, ועם כל זה לא יוכלו לכבות את האהבה המסותרת שיש בכל נפש מישראל. ונהרות לא ישטפוהו, שגם כאשר מחשבות הנ"ל הם מטרידות ביותר, עד שהן משוטטות במרוצה בתמידות בלי הפסק כלל, כמו הנהרות³ שנובעים תמיד בלי הפסק וניידי ואולי בשטף גדול⁴, מכל מקום לא ישטפוהו להאהבה (ולא יוכלו לכבותה)⁵.*

ב) וביאור דיוק הלשון "טרדות הפרנסה", הנה כתיב⁶ יגיע כפיך כי תאכל גו', וידוע הדיוק בזה⁷, יגיע כפיך דוקא אבל לא יגיעת המוח והלב. והיינו דהגם אשר (מצד זה שהשפע בעולם הזה נמשכת דרך לבוש הטבע⁸) צריך להיות עשיה שבזה תתלבש השפע שלמעלה, וכמו שכתוב⁹ וברכך יהיה אלקיך בכל אשר תעשה (דוקא), ועד שלפעמים (מצד גודל ההעלם וההסתרה¹⁰) צריכים גם ליגיעה, מכל מקום אין צריך להעסיק בעשיה זו כי אם רק את כחות החיצונים שלו, יגיע כפיך [כפים ושאר אברים

(1) שה"ש ת, ז.

(2) תו"א ר"פ נח. תו"ח נח נח, ד ואילך. מים רבים תרל"ו (בתחלתו. פעה).

(3) משא"כ "מים", מי הים הם מכונסים ועומדים" (תו"א ותו"ח שבהערה הבאה).

(4) תו"ח שם סב, ב. וראה גם תו"א ט, ב (ד"ה אם יתן). יו"ד, א (ד"ה וזהו הפי').

(5) כ"ה בתו"א שם, ש"לא יוכלו לכבות גו" קאי גם על "נהרות".

(6) תהלים קכה, ב.

(7) לקו"ת שלח מב, ד. חוקת טו, ג. ובכ"מ.

(8) דרמ"צ קו, א (וראה גם שם ח, א). קונטרס ומעין מכ"ה פ"א.

(9) ראה טו, יח. ובספרי שם: יכול יהא יושב ובטל* ת"ל בכל אשר תעשה.

(10) להעיר, ש"בועת אפיך תאכל לחם" (בראשית ג, יט) נתחדש לאחרי חטא עה"ד.

* כן הובא בקונט' ומעין שם ובכ"מ. ובספרי שלפנינו: יכול בטל. וביל"ש (עה"פ): יכול כשעומד ובטל כו'.

ביאורים

א. סיכום אות א: פירוש הפסוק "מים רבים" הוא שאין בכח טרדות הפרנסה וענייני עולם הזה לכבות את האהבה המסותרת שבנשמה. בטרדות אלו שתי אופנים: 'מים רבים' (מכונסים) - מחשבות רגילות. 'נהרות' (מים זורמים) - מחשבות המטרידות בחזקה. ואפילו 'נהרות' אין בכוחם לכבות את האהבה.

החיצונים¹¹], אבל לא את כחות הפנימיים והנעלים (שבמוח ולב), כי כחות אלו צריכים להיות מוקדשים לשמש את קונו, שזהו תכלית בריאתו¹². והגם שמכיון שהשפע מתעלה ומסתתר בלבושי הטבע צריך להשתמש גם בשכלו לצורך העסק, הוא רק מה שמוכרח להעשיה, אבל לא באופן דיגייעה בהתחכמות ותחבולות. ובפרט שברכת הויה היא תעשיר¹³, והעסק אינו אלא לבוש לברכת הויה (ולא שהעסק הוא מקור פרנסתו ח"ו), הרי מובן¹⁴, שבדוגמת הלבושים "המרבה בלבושים לא העדיף מאומה, ואדרבה¹⁵ מקלקל יותר¹⁶". וזהו דיוק הלשון "טרדות הפרנסה", דהגם שהוא במצב נמוך שיש לו טרדות הפרנסה [שזה מראה אשר אינו מתבונן כדבעי אליביה דנפשיה שברכת הויה היא תעשיר¹⁷], מכל מקום, הנה גם הטרדות לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה המוסתרת שבכל אחד מישראל¹⁸.

ג) והנה החידוש בזה שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, דידוע דרש המים רבים [שהוא טרדות הפרנסה] הוא בבחינת התהו שקדם לתיקון¹⁸. דזהו שנקראים מים רבים להיותם "רבים" (גם) מצד שרשם ומקורם¹⁹. וזהו הרבותא²⁰ בזה

(11) לקו"ת שלח שם.

(12) קרושין בסופה

(13) משלי י, כב.

(14) ראה בכ"ז דרמ"צ קו, ב. קונט' ומעין שם פ"ב.

(15) ראה גם לקו"ת חוקת שם: ואדרבה מחשבה מועלת. וראה גם ד"ח בהקדמה (ג, ב).

(16) דרמ"צ שם.

(17) דרמ"צ שם (קו, א ואילך). קונט' ומעין שם פ"ג. ד"ה וידעת תרנ"ז.

(18) תו"א יו"ד, א. תו"ח שם סא, א. אוה"ת נח (כרך ג') תרט, ב.

(19) להעיר, שבתהו היו אורות מרובים. וראה אוה"ת שם, שענין מים רבים הוא דוגמת ענין רשות הרבים שהוא בחי' עולם הנקודים.

(20) ועד "שזהו רבותא גדולה" (תו"ח שם).

ביאורים

ב. סיכום אות ב: תוכן ההדרגשה בלשון "טרדות הפרנסה" הוא שמצבו הרוחני של היהודי נחות כל כך, עד שהוא מוטרד מענייני עולם הזה, ואינו חדור בהכרה ש"ברכת ה' היא תעשיר" אשר לכן "יגיע כפיר (בלבד-) כי תאכל". ועל אף שמצבו הנחות של היהודי, אין בכח הטרדות לכבות את האהבה.

מהלך המאמר: מהמבואר עד כאן נמצא של'מים רבים' יש יתרון כפול, הן מצד תוקף ה'מים רבים' באופן של 'נהרות', והן מצד 'חולשת' נפש האלוקית עד שהיהודי טרוד בפרנסתו. בסעיף הבא יוסבר מהי הסיבה העיקרית לכוחם של ה'מים רבים', וכן את כוחה המיוחד של נפש האלוקית בסביבתו אין ה'מים רבים' גוברים על אהבתה בשום אופן.

שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה, דהגם ששרש המים רבים והנהרות²¹ הוא בבחינת התהו שקדם לתיקון (שרש נפש האלקית), מכל מקום לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה שבנפש האלקית^{22*}. והטעם לזה הוא (כמו שנתבאר לפני זה²³) רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה²⁴, ששרש הנשמה והאהבה מסותרת שבה הוא בעצמות אור אין סוף שלמעלה גם מבחי' תהו. ששרש האהבה שבנפש האלקית^{25*} הוא בבחינת שלהבת י-ה כמו שהיא קשורה וגנוזה בגחלת (רשפי אש²⁵), ולמעלה יותר²⁶ - כמו שהוא

(21) בתו"א שם, ש"מים רבים" ו"נהרות" הם ב' בחי' בתהו.

(22) תו"ח שם.

(23) שה"ש ח.ו.

(24) ראה גם שהש"ר עה"פ (בסופו): שלהבת י-ה . . . כאש של מעלה . . . ולא המים מכבין לאש. וראה בפירושו מהרז"ו שם.

(25) ראה פירושו הראב"ע לשה"ש שם (וראה גם מצודת שם): רשפי' - גחלי'. ובתיב"ע שם: גומרין דאשא (אוה"ת והמשך מים רבים שבהערה 27).

(26) ראה ד"ה ואברהם זקן תרט"ו. ובכ"מ.

ביאורים

ג. ליתר ביאור: עולם התהו בו ה'אורות מרובים' וה'כלים מועטים' ועד שאירע בו 'שבירת הכלים' מתאפיין בתוקף וכח בלתי מוגבל. לעומת עולם התיקון שה'אורות מועטים' וה'כלים מרובים' המתאפיין בגבול סדר והדרגה. על פי זה מה שה'מים רבים' המכילים כח בלתי מוגבל מעולם התהו אינם גוברים על נפש האלוקית המכילה כח מוגבל מעולם התיקון הוא חידוש גדול.

ד. ביאור הדברים דלהלן: בשורש הנשמה ואהבתה בעצמות אור אין סוף ב"ה יש להבחין בין שתי דרגות: א. שורש האהבה של הנשמה היא בדרגת 'הוי"ו' שהוא בדוגמת שלהבת אש הגנוזה בגחלת. דרגה זו באה לידי ביטוי בפסוק "רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה", שתיבת 'רשפיה' פירושה גחלים (כמובא בהערה כאן), והוא בחינת שם הוי' - 'שלהבת י-ה'. ב. שורש הנשמה עצמה הוא בבחינת 'צור', דהיינו כמשל אבן אש הנקראת בחסידות 'צור החלמיש'. דרגה זו באה לידי ביטוי בפסוק "והרוח תשוב אל האלוקים אשר נתנה" (כמבואר בלקו"ת המצויין כאן במאמר).

ההבדל בין שלהבת הגנוזה בגחלת לאש שבצור החלמיש הוא: שלהבת הגנוזה בגחלת היא בהעלם ביחס לשלהבת אש גלויה, אך בכל זאת היא מציאות ממשית של אש, דבר המתבטא בחום ואור של אש ממשית ומוגבלת, ובאפשרותה של אש זו להיכבות. בהיותה מציאות ממשית בפני עצמה, מובן שעל אף היותה גנוזה בגחלת, הרי היא נפרדת מעצם הגחלת ואינה מאוחדת עימה. אופן זה של העלם נקרא בחסידות 'העלם שישנו במציאות'.

בבחינת צור²⁷ (שלמעלה מהויה²⁸), ששם הוא שרש הנשמה, כמבואר בלקוטי תורה²⁹ בפירוש הכתוב³⁰ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שבחינת האלקים (אשר נתנה) הוא בחינת צור הנ"ל*ה.

ד) **והנה לא זו בלבד שאין ביכולת המים רבים הנ"ל לכבות ח"ו את האהבה של הנשמה, אלא יתירה מזו, שעל ידם נעשה יתרון בהאהבה.** והוא שעל ידי ירידת הנשמה למטה בעולם הזה והתלבשותה במים רבים הנ"ל היא מגיעה למדריגה נעלית יותר ממדריגתה קודם ירידתה למטה³¹. [וזהו תכלית הכוונה של מים רבים הנ"ל.

27) אוה"ת נח שם תרכא, ב. מים רבים תרל"ו פע"ג. וראה גם אוה"ת שה"ש עה"פ (ע' תשמו).

28) ראה בארוכה לקו"ת אחרי כו, ג.

29) ר"פ האוינו (עב, א). שמע"צ פה, רע"ב.

30) קהלת יב, ז.

31) תו"א ותו"ח שבהערה 2. אוה"ת נח שם תרכב, א. מים רבים הנ"ל פע"ה ואילך.

ביאורים

לעומת זאת אש שבצור החלמיש אינה מציאות ממשית של אש כלל, שהרי באבן אין שום מאפייני גלוי של אש. אם כן משמעות הימצאותה של האש באבן היא יכולתה של האבן ליצור אש. נמצא שאש זו אינה מציאות נוספת על האבן, אלא היא חלק בלתי נפרד מהאבן עצמה והיא מאוחדת עימה בתכלית. אופן זה של העלם נקרא בחסידות 'העלם שאינו במציאות' (ראה באריכות ד"ה ואברהם זקן תרס"ו המצויין כאן).

בדוגמת שני אופנים אלו הם שני האופנים בשורש הנשמה ואהבתה: שורש האהבה של נפש האלוקית (-שם הוי') הוא מציאות נוספת על עצמות ואינו מאוחד עימו בתכלית (בדוגמת שלהבת הגנוזה בגחלת), לעומת זאת הנשמה עצמה מאוחדת בתכלית בעצמותו ית' ממש (בדוגמת יחס האש לצור החלמיש).

הנוגע בעיקר להמשך המאמר הוא שורש הנשמה בעצמותו יתברך הנאמר בפסוק "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" וכדלהלן.

ה. **סיכום אות ג:** שורש נפש האלוקית הוא בעולם ה'תיקון', ושורש ה'מים רבים' הוא בעולם ה'תוהו' שקדם ל'תיקון', ואף על פי כן אין בכח ה'מים רבים' לכבות את האהבה של נפש האלוקית מכיוון ששרשה האמיתי של הנשמה הוא בעצמות אור אין סוף שלמעלה מעולם ה'תוהו'. ובזה שתי דרגות: א. "רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה" - שלהבת הגנוזה בגחלת. ב. "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" - בחינת ה'צור' שלמעלה מבחינת השלהבת הגנוזה בגחלת הנ"ל.

מהלך המאמר: עד כה התבאר שלא נגרם חיסרון בנפש האלוקית כתוצאה מה'מים רבים'. להלן יבואר שעל ידי ה'מים רבים' אף נעשה עילוי בנפש האלוקית.

ולכן סוף סוף אין ביכולתם לכבות את האהבה, לפי³² שתכלית עומק כוונתם של המים רבים גופא הוא אדרבא בכדי לפעול יתרון בהאהבה³³. ובעבודה העילוי שנעשה בהנשמה על ידי ירידתה למטה והתלבשותה במים רבים הנ"ל הוא שבאה לענין התשובה³⁴. וכידוע³⁵, שהנשמות קודם ירידתן לגוף הם בבחינת צדיקים גמורים, והיתרון שנעשה בהם על ידי ירידתן בגוף הוא שנעשים בבחינת בעלי תשובה, אשר במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין³⁶, ויתירה מזו, שאין יכולין לעמוד בו³⁷, שאין זה (אפילו) ביכולת³⁸ שלהם. וזהו הטעם שירדה הנשמה למטה, כי ענין התשובה [הגם שאינה על עבירות דוקא, כי אם השבת הנפש למקורה ושרשה³⁹] שייך דוקא כאשר אינו נמצא במקומו האמיתי (מקורו ושרשו). שאז שייך שישוב לשרשו ומקורו, בחינת והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה⁴⁰. ומכיון שמעלת הבעלי תשובה היא נעלית יותר ממעלת הצדיקים [ועד שהחילוק שביניהם הוא שלא בערך, שלכן מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד בו, כנ"ל], לכן, על ידי ענין התשובה שמתחדש בהנשמה בירידתה למטה הרי היא מתעלית יותר גם מכפי שהיתה בשרשה, בבחינת האלקים אשר נתנה^{41*}.

ה) והגם ששרש הנשמות הוא בעצמותו יתברך שלמעלה מכל הגילויים, וכדמוכח (גם) ממה שאמרנו רז"ל⁴² במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, שענין ההמלכה

32) והיינו, דזה שאין ביכולתם לכבות את האהבה הוא לא רק מצד שרש האהבה (כנ"ל ס"ג), אלא גם מצד "תכלית עומק כוונתם" של המים רבים גופא.
33) ראה המשך מים רבים שם.
34) ראה תו"א שם ט, א. תו"ח שם נט, סע"ד.
35) לקו"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ. ובלקו"ת שם, שזהו "התירוץ האמיתי" למה ירדה הנשמה לעזה"ו.
36) ברכות לד, ב.
37) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד (וגם בלקו"ת שם מובא הגירסא אינם יכולים).
38) שלמעלה מבחי' כח (המשך ר"ה תש"ג פ"ג. ועוד).
39) לקו"ת ראה כד, ד. ש"ש סו, ג. ובכ"מ.
40) לקו"ת ר"פ האזינו.
41) ראה לקו"ת שם עב, רע"א: והתשובה היא להיות . . כמו קודם ירידתה ויתר על כן. ומ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה - ראה לקמן הערה 47.
42) רות רבה רפ"ב.

ביאורים

ו. **סיכום אות ד:** הנשמה קודם ירידתה היא במדרגת הצדיקים, ועל ידי ירידתה והתלבשותה בענייני העולם הזה, מגיעה הנשמה למעלת הבעלי תשובה הנעלית לאין ערוך ממעלת הצדיקים, ובכך מתעלית אף ביחס לשרשה קודם ירידתה לעולם.

הוא גם על גילויים הכי נעלים (מכיון שהם ברצון ולא בהכרח ח'ו), הרי מובן שהנשמות שבהן נמלך הן למעלה מכל הגילויים^{43*}, מכל מקום שייך לומר שעל ידי התשובה (בירידתן למטה) נעשית בהן עליה גם לגבי הדרגה שהיה בשרשן. ויובן זה על פי מה שכתב הרב המגיד⁴⁴ בפירוש מאמר רז"ל⁴⁵ ישראל עלו במחשבה, שהוא כמשל אדם שיש לו בן, דגם כשהבן עבר מכנגד פניו והלך מאתו, עם כל זה נחקקה הצורה של הבן במחשבה של האב. אלא שבבני אדם שייך זה דוקא במי שיש לו בן כו'. אבל אצל השם יתברך שייך זה לומר אף קודם שנברא ישראל היה נחקק צורתם במחשבה, כמו שאמר רז"ל⁴⁵ ישראל עלו במחשבה, כי אצלו יתברך העבר והעתיד אחד. ומובן מזה, דזה מה שהנשמות מושרשות בעצמותו יתברך ובהם נמלך כו' - הוא ענין הנשמות כמו שהן בבחינת נברא (וכמו שהן יורדות למטה), ורק שגם) צורה זו היא חקוקה במחשבתו יתברך, לפי שאצלו יתברך העבר והעתיד אחד. וכידוע⁴⁶ בפירוש במי נמלך כו', שזהו מה שעלה לפניו יתברך התענוג שיתענג כביכול בעבודת הנשמות למטה. ועל פי זה יובן ענין העליה שנעשה בהנשמות על ידי ירידתן למטה, הגם שגם לפני ירידתן הן מושרשות בעצמותו יתברך, כי זה מה שהן מושרשות בעצמותו יתבר (ובהם נמלך כו') הוא מצד ידיעתו יתברך שתהיה אחר כך ירידתן למטה כו' וישלימו הכוונה^{47*}. והגם

(43) ד"ה העושה סוכתו תרצ"ט פ"ב. וראה גם המשך תער"ב (ח"ב) ע' תתק.

(44) אור"ת (ב, ג) עה"פ נעשה אדם - הובא גם בהמשך הנ"ל ס"ע תתקב (ומהמשך הענין שם (ראה שם ריש ע' תתקג) משמע שזה שייך גם לענין במי נמלך כו').

(45) ב"ר פ"א, ד.

(46) המשך ר"ה תש"ג פ"ג. ובכ"מ.

(47) ועפ"ז יובן מ"ש "הורוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" - אף שע"י התשובה נעשית בעילוי יותר - כי גם העילוי דנשמה שע"י התשובה הוא בבחינת "האלקים אשר נתנה" (שרש הנשמות בעצמותו ית'). אלא שבתחלה הוא

ביאורים

ז. ביאור השאלה: בעצמותו ית' לא ניתן לחלק כלל בין דרגות שונות, ומכיוון ששורש הנשמות קודם ירידתן הוא בעצמותו ית', כיצד תתכן עליית הנשמה ל"דרגה" נעלית יותר? על כך ימשיך לבאר שאכן עליית הנשמה אינה בדרגת האלוקות אלא בדרגת הנשמה כדלקמן.

ח. נקודת הביאור בכל הנ"ל: הסיבה לכך שהנשמה מושרשת בעצמות קודם ירידתה היא לפי שעלה לפניו יתברך התענוג שבעבודת הנשמות למטה. נמצא שדרגת הנשמה המושרשת בו יתברך היא דרגת הנשמה כפי שהיא בדרגת 'נברא' בעולם הזה התחתון (כמובן גם מתורת הרב המגיד), ובדקות זה עצמו מורה על צד של פירוד. ובסגנון אחר: בדרגת הנשמה המושרשת בעצמות קודם ירידתה שני קצוות; מחד היא מושרשת בעצמותו יתברך, ומאידך היא מציאות בפני עצמה (בדקות) שהרי היא בדרגת 'נברא'.

מאמר ד"ה מים רבים - תשל"ח · יא

שגם בתחלה יודעים בודאות גמורה שישלימו הכוונה, הרי זהו בכח, ותכלית העילוי (והכוונה) הוא⁴⁸ הפועל*^ט. (וזהו גם דיוק הלשון במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, שבהיותן בבחינת ההמלכה [שאז העילוי שלהן הוא בכח, שיודעים שישלימו הכוונה] הן בבחינת צדיקים, ולאחרי ירידתן למטה [שאז הם משלימים את הכוונה בפועל] נעשים בבחי' בעלי תשובה)*^י.

(ו) ויש לקשר זה עם ענין ד'ויעקב הלך לדרכו" (שבמוצאי שבת פרשת נח⁴⁹), דהגם שלאחרי חודש תשרי הוא הולך לדרכו (גם) בעניני הרשות ובעובדין דחול, ועד לבחינת מים רבים הנ"ל, מכל מקום על ידי זה גופא הוא מתעלה יותר, שנעשה בבחינת מהלך⁵⁰, וכלשון הכתוב⁵¹ ויעקב הלך לדרכו. וידיעה זו [שהירידה (לדרכו בעניני הרשות

רק בכח, כפנים. ועצ"ע.

48) ראה בארוכה בהשיחה סעיף ד' [לקו"ש ח"כ ע' 283] ואילך.

49) ראה בארוכה בהשיחה סעיף ב' [שם ע' 281] ואילך. ושם (ס"ג ואילך), שהחידוש שבמוצאי ש"פ נח על מוצאי שבת בראשית הוא - שאז ישנו כבר הענין ד'ויעקב הלך לדרכו" בפועל.

50) וע"ד הידוע (תו"א ל, סע"א ואילך. ובכ"מ) בענין העלי' שע"י (כללות) ירידת הנשמה למטה, שהעלי' היא מה שנעשית בבחי' מהלך.

51) ויצא לב, ב. וראה שיחת מוצאי שבת בראשית ס"ו [לקו"ש שם ע' 1-270].

ביאורים

לעומת זאת לאחור שהנשמה כבר השלימה את הכוונה העליונה נעשה עילוי בנשמה והיא כבר אינה בדרגת 'נברא', ואם כן היא מאוחדת בעצמותו יתברך בתכלית היחוד.

ט. ביאור כוונת הדברים בדרך אפשר: על מה שנתבאר לעיל ששורש הנשמה בעצמותו יתברך קודם ירידתה היא בדרגת ה'נברא' שבנשמה יש להקשות שהרי עלה לפניו יתברך גם שלב שלימות הכוונה העליונה על ידי עבודת הנשמות, ולפי זה עלה לפניו גם דרגת הנשמה כפי שהיא לאחור עלייתה ואינה בבחינת 'נברא', ואם כן מה החידוש בעליית הנשמה שלאחור שלימות עבודת הנשמה בפועל?

ועל כך מתרץ שאכן קיים הבדל מהותי בין מה שעלה לפניו יתברך בכח לשלימות העבודה בפועל. ושלימות גילוי שורש הנשמה בעצמותו יתברך היא דווקא לאחור מילוי הכוונה העליונה בפועל.

י. סיכום אות ה: היות ושורש הנשמה הוא בעצמות (שם אין דרגות וחילוקים), תוכן עליית הנשמה אינה בעליה לדרגה אלוקית נעלית יותר, כי אם בסיבת השתרשותה בעצמות וממילא בדרגת הנשמה המושרשת בעצמות. שכן קודם ירידתה השתרשותה בעצמות היא מכיוון שעלה לפניו יתברך בכח התענוג שבעבודת הנשמות למטה, ואילו השתרשותה של הנשמה בעצמות לאחור ירידתה היא משום שכבר השלימה את הכוונה העליונה בפועל.

וכו') היא צורך עליה] פועלת שההליכה תהיה בשמחה ובטוב לבב [ועל דרך מה שכתוב⁵² גבי יעקב וישא יעקב רגליו גו' משנתבשר בשורה טובה כו']. וזה פועל שעבודתו תהי' בתכלית השלימות ולמעלה ממדידה והגבלה (בחנינת ככל מאדך⁵³), כי שמחה פורץ⁵⁴ כל הגדרים. ועל ידי שעובד עבודתו [בכל הג' קוין (ג' בני נח⁵⁵) דתורה עבודה וגמילות חסדים] בתכלית השלימות ובשמחה ובטוב לבב, נמשך לו גם ברכת הויה בכל המצטרך [בג' הענינים דבני חיי ומזוני⁵⁶] בתכלית השלימות ובשמחה ובטוב לבב, הן ברוחניות והן בגשמיות, וברוחניות ובגשמיות גם יחד*^א.

52) ויצא כט, א. פירש"י שם. וראה שיחה הנ"ל ס"י [לקו"ש שם ע' 272-3].

53) להעיר, שזהו (בחי' בכל מאדך) גם העילוי שנעשה ע"י ה"מים רבים" (תו"א ט, א. ובכ"מ).

54) ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 49 [סה"מ תרנ"ז ע' רכג] ואילך.

55) ג' בני נח הם בחי' הג"ת (תו"א ר"פ וישב ואוה"ת נח סג, א), ענין הג' קוין דתורה עבודה וגמ"ח.

56) ראה אוה"ת וירא תשנו, סע"א ואילך.

ביאורים

יא. סיכום סעיף ו: עליית הנשמה על ידי התלבשותה בענייני העולם נרמזת ב'ויעקב הלך לדרכו', דהיינו ה'הליכה' והעליה עלי ידי ה'לדרכו' של ענייני עולם הזה. ידיעה זו גורמת שמחה המביאה לשלימות בעבודת היהודי, ושלימות זו מביאה את ברכת ה' בכל המצטרך בתכלית השלימות.

סיכום המאמר

נאמר בפסוק "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה". מבואר בחסידות שהפירוש הפנימי של הפסוק הוא שאין בכח טרדות הפרנסה וענייני עולם הזה לכבות את האהבה שבנפש האלוקית. ושני דגשים בכך, הראשון, שאפילו שהטרדות חזקות כ'נהרות' אין בכוחם לגבור על האהבה, והשני, שאפילו שנפש האלוקית במצב נחות כך שהיהודי טרוד מענייני עולם הזה, אין בכוח ה'מים רבים' לכבות את אהבתה

החידוש העיקרי בכך שאין בכח ה'מים רבים' לכבות את האהבה הוא ששורש נפש האלוקית הוא בעולם ה'תיקון', ואילו שורש ה'מים רבים' הוא בעולם ה'תוהו' שלמעלה מ'תיקון'. אף על פי כן אין בכוחם לכבות את האהבה, משום ששרשה האמיתי של הנשמה ואהבתה הוא בעצמות אור אין סוף שלמעלה מעולם ה'תוהו' (ושני אופנים בזה, אם כשלהבת הגנוזה בגחלת, או למעלה מזה כאש שבצור).

זאת ועוד, על ידי ה'מים רבים' נעשה עילוי בנפש האלוקית אף ביחס לשרשה קודם ירידתה לעולם הזה. שכן קודם ירידתה היא במעלת הצדיקים, ועל ידי ירידתה והתלבשותה בענייני העולם הזה, היא מגיעה למעלת הבעלי תשובה שאפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד בו'. ומכאן שהנשמה מגיעה לדרגה נעלית יותר מדרגת הנשמה שקודם ירידתה.

תוכן עליית הנשמה בשורשה אינה בעליה לדרגה אלוקית נעלית יותר, שכן היא מושרשת בעצמות שם אין דרגות וחילוקים. אלא עלייתה היא בסיבת השתרשותה בעצמות וממילא בדרגת הנשמה המושרשת בעצמות, שכן קודם ירידתה השתרשותה בעצמות היא מכיוון שעלה לפניו יתברך בכח התענוג שבעבודת הנשמות כמו שהן למטה, ואילו השתרשותה של הנשמה בעצמות לאחר ירידתה היא משום שכבר השלימה את הכוונה העליונה בפועל.

עליית הנשמה על ידי התלבשותה בענייני העולם נרמזת ב'ויעקב הלך לדרכו', דהיינו ה'הליכה' והעליה עלי ידי ה'לדרכו' של ענייני עולם הזה. ידיעה זו גורמת שמחה המביאה לשלימות בעבודת היהודי, ושלימות זו מביאה את ברכת ה' בכל המצטרך בתכלית השלימות.

התאחדות
החסידים

לקבלת מני משיח

”

כאשר יתבונן במצבו אליבא דנפשיה, יכול לחשוב שאינו שייך ללימוד החסידות, ובפרט לפעול על הזולת.

והמענה על זה - שכיום אין זמן לדחות את לימוד החסידות עד לסיום ההכנות. צריכים ללמוד את החסידות של הרבי, לחזור וללמוד, "ווייטער לערנען און ווידער לערנען", "האַלטן זיך אָן דעם רבי'נס קליאַמקע", ו"המאור שבה" - העצמיות של הרבי שהכניס בתורתו - "מחזירו למוטב", "דער רבי וועט אים שוין אַרויסשלעפן פון אַלע בלאַטע'ס".

ולא עוד אלא שאפילו אם נמצא במעמד ומצב שעדיין יש לו ספקות בנוגע להרבי (אם הוא בעל הבית על הכל, ויכול הכל, ובמילא אינו יכול להתחבא ממנו), עליו ללמוד את תורת החסידות של הרבי - "תורה צוה לנו משה", אע"פ ש"תורה" בגימטריא תרי"א, היינו, שחסר עדיין בהענין דאנכי ולא יהיה לך . . . ודוגמתו בנוגע להרבי, כמובן ממאמר רז"ל (ע"פ נגלה) "החולק על רבו כחולק על השכינה" - כי, על ידי לימוד תורתו "וועט ער זיך האַלטן אָן דעם רבי'נס קליאַמקע און זיין מיט אים אויף איין וואַגן".

(משיחת כ' מנ"א השי"ת)